

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Philomathi Mvsae Ivveniles

Alexander <VII., Papst>

Coloniae Vbiorum [i. e. Amsterdam?], 1645

XII. Pestis Italiam Popvlata Anno M DC XXX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12750

XII.

PESTIS ITALIAM POPVLATA

ANNO MDCXXX.

Post fluminum irruptiones, annonæ caritatem,
ac bella, pestis insequuta est per universam Gal-
liam cisalpinam. Hanc Auctor, Ferrariæ degens,
nequaquam humana diligentia, sed morum im-
proborum mutatione, in quos invehitur, & di-
vina ope, ad quam sollicitandam hortatur, pro-
fligari posse, canit.

A Sfidue quamquam curis distentus acutis,
Et tenui stomacho, medio perterritus aestu,
Mens tranquilla tamen constanti corde voluptas
Bella super, foedamque luem, & mendacia messis
Scribere me patitur properanti carmina vena.
Impia, vae, miseris praesunt quæ sidera terris!
Quæ premet Italiam labes! stat miles in armis
Undique ab externa divulsus sede, minaces
Torquet in Italiam vultus, Martemque duello
Provocat, & nostris superimminet exitus oris.
Mantua jam decimo nutat sub mense, vetustum
Tormentis contusa latus, confecta periculis;
Proximus auxilio Venetus quin miles ab ipsa
Dejectus statione fugax, ferroque peremptus;
Obsidione gravis Ferrati monte superba
Arx, invicta diu, gemino timet impete vinci;

B 2

Et

Et contracta sibi jam sentit regna Sabaudus,
 Dum dolet amissas prærepta per oppida vires.
 Sic placitum superis, Germanum ad bella cieri,
 Hispanumque ducem, & Gallorum robora gentis.
 Improba cunctarum rerum comitatur egestas;
 Spem mentitus ager, toto non horrea lustrò
 Implevit; steriles dominantur lappulæ in arvis,
 Et lolium, nocuo perfundens membra sopore;
 Non ver purpureum redolentia gramina promit,
 Aut florum pleno diffundit copia cornu:
 Invidet autumnus transacti temporis auras,
 Pomaque; nec summo spumat vindemia labro.
 Arida nequicquam placidos dum postulat imbres,
 Torretur nimium Phœbo, rimisque fatiscit;
 Inque vicem immani pulsatur grandine tellus.
 Flumina quin etiam totas undantia ripas,
 Aggeribus ruptis, inimico vortice campis
 Contigit abripere immensum sudata colonis
 Semina, & interdum falces pertæsa recurvas
 Straverunt segetem, fundo quæ putruit udo,
 Altior & mediis piscis diffluit aristis.
 Sed graviora manent. Quenam vis tabida venis
 Incubuit, rabido incendit quæ pectora morsu?
 Germanis seu nata plagis contagia miles
 Intulit in nostras, fœdis & sordibus oras
 Invasit; seu terra putris, turpesve lacunæ
 Concepere luem, socios quæ serpit in agros;
 Seu gravis aërea genitus regione, maligni
 Sideris aspectu, populatur spiritus urbes;
 Italiam, Italiam, quondam dilecta Tonanti

Regna,

Regna, tenet fatale malum; quamque impia Martis
 Vulcanique manus timuit lacerare, cruentis
 Vertit funeribus gliscens nullo obice morbus,
 Sævior & bello & flammis prosternit humi pax.
 Insuber hæc primus percepit damna, Cremonæ
 Mox civis; sed uterque necem sine clade suorum
 Vitavit: rursus redit in præcordia virus
 Nunc, & funereo mæstos petit agmine manes
 Insuber: at Parmæ, prob, quantum infensior hæsit!
 Nam sensim grassata diu, quoscunque recessus
 Corripuit, populumque imum summumque senatum
 Vulneribus cæcis, æquali strage, peremit.
 Non illa ordinibus sacris, claustrisque piorum,
 Non, fera, virginibus pueroque senique pepercit:
 Defecit propior medicus dum considet agro;
 Concidit & præbens cælestia liba Sacerdos:
 Anceps extremo mater dum munere, nati
 Excipiatne abeuntem animam, num lumina claudat,
 Quâ celeris pietate, necis quâ lenta pavore
 Incubat, & calido tumulat sua pignora cippo,
 Seque, quod implevit, claudit vespillo sepulchrum.
 Quin, prostrata jacent triviis inhumataque passim
 Corpora, ut ex omni numeres vix urbe trientem
 Reliquias tabis. Vicina Placentia fato
 Abripitur simili. Funesta at Mincius urbe
 Squallet, & interna morbi plus cæde laborat,
 Quam timeat ferro hostili: viduata colonis
 Terra potens complet miserandis questibus auras;
 Infandum, ruit ad mæstam longo ordine mortem,
 Extremis procul exsequiis, & honore sepulchri

Proxima succedit stellis Verona sinistris,
 Vna tercentum deducens funera luce.
 Non ars ulla leuat, quovis medicamine morbus
 Pascitur, & major collectis viribus urit.
 Destituit prolem infectam pia cura parentum,
 Vix, trepidante manu, protensa decempeda victum,
 Porrigit, & chari refugit mala flamma vultus.
 Ipsa viri conjux metuit tetigisse cadaver,
 Tormenti genus, extincto nedum oscula figat;
 Et trahit ingenti, mixtis ululatus, unco,
 Innocuos artus labentem ad fluminis undam.
 Vidimus Eridanum diræ spectacula cædis
 In mare torquentem geminato vortice busta,
 Et requiem miseris orante poposcimus ore.
 O utinam nostris documenta hæc moribus addat,
 Non pœnam sceleri vindex Deus: altera nam vis
 Deterior vexat; marcent, virtute relicta,
 Pallentes animi: videas, nil tale timentes
 In medios dormire dies, lassataque somno
 Membra refecturos, oculus spectare supinis
 Aurea qui veteres ornant laquearia vultus,
 Nequidquam & supra decies numerare tigilla.
 Tum puerum, quis adest? clamant; dum crura, lacertos,
 Producunt, dum læva caput tentamine scalpit,
 Spiritus & patulo resonans quater oscitat ore,
 Sericeis molles cinguntur vestibus artus,
 Pectine cæsaries sensim palpatur eburno,
 Aut semiardenti ferro crispatur in undas,
 Rubraque, se attollens, denudat barba labella.
 Plurimus intexto dependet balthens auro,

Orna=

Ornamentum humeri ; præluces quem gravat ensis
 Innocuus, cædisque expers, solemnia Iani
 Qui pacata libens Clus I, vectesque veretur.
 Turba salutantum interea, quam pascit honesti
 More satellitii, obsequio stipata per urbem
 Vix horam, tardo redeunt ad prandia gressu,
 Ac lateri advigilant, obliquo lumine cultum
 Captantes domino, atque metus inferre parati,
 Detraçto si pileolo quis tardus adoret.
 Cætera quid referam ? prob, quantum ignobilis ocæ
 Cæca libido tenet ! sublatis denique mensis
 Pulvinus fertur capiti, aut factura quietem
 Culcitra, seu nudi commendent corpora lecto,
 Humida dum cerebro transmittit pabula venter,
 Fumosas epularum auras, & vincla soporis
 Alea dehinc vigiles exercet ludicra mentes
 Paupertate potens opulenta evertere regna,
 Aut lento recreat mollis gestatio motu,
 Vix data patriciis quondam carruca puellis.
 Hinc desueta viris abeunt studia aspera belli,
 Harpastum, lususque pilæ, fortisque palaestra,
 Non cæsim glomerare manus, punctimve ferire,
 Non properantis equi dociles inflectere habenas,
 Non hastis agiles Trojano ludere cursu.
 Torpens quin etiam delectamenta refugit
 Rustica luxuries. non telo figere damas,
 Non leporis superare fugam, non pulveris atræ
 Conceptis pluvium flammis explodere plumbum
 In volucrem, aut sylva fugientem vulnere certo
 Sistere aprum, valida ferre aut venabula dextra.

*Musarum frustra fontes atque hospita Phœbi
 Gramina perquiras ; Academia tota recessit,
 Atque effracta diu marcent subsellia vatum.
 Infelix juvenum proles dediscit avitum
 Robur, & ingenium ; patria levitate docetur
 Immodicos sumtus ; artes pertæsa beatas,
 Vix proprium obscure didicit subscribere nomen,
 Confertum titulis, & inani folle tumescit.
 Ne pete, qua Divos recolant pietate, frequentes
 Ut templis subeant, intenti ut pulpita servant :
 Accedunt, si quando vocat vesana cupido
 Furtivis oculis dominam libare precantem,
 Seu trahit alloquium, seu mos, seu musicus illex ;
 Cætera sed plebem tangat pia cura ; fatigent
 Hi superos queruli & flexo de poplite clament ;
 Non hæ nobilium partes, humilesque susurri.
 Scilicet hoc messis vitiorum fonte redundat.
 Hinc, quæ dedecorum geminata repullulat hydra,
 Non thalami tutela sui, non fervor honesti,
 In Venerem violentus amor, turpesque rapinæ
 Nuptarum, & misera sublatu cæde maritus :
 Haud servare fidem pactis, operisque negatæ
 Mercedes, longo vexatæ judice lites,
 Et demum infami signatus vulnere vultus,
 Ne repetat proprium mercator providus aurum
 Vindice justitia. Scelerum nec maxima sunt hæc,
 Nec secreta latent paucorum ; publica lucem
 Aspiciunt, & multorum communia, sannam
 Contemnunt populi, & vatum convicia rident.
 Ergo age, percipiant divinæ carmina vocis*

Auribus,

Auribus, & promptis avertant terga flagellis.
 Utor adest Deus, & vicino fulmine terret.
 Aspice; jam socius nostris in finibus ardens
 Infelix parvi consumitur accola Rheni;
 Tuberibus vapor insultat, furit ulcere saevo
 Corripit hunc morbus, dum mollis purpura vestit,
 Tabifica consuta manu; Nessæa venenum
 Undique palla gerit, tenui dat epistola filo
 Perniciem terris; homines quin crebra nefandos
 Fama refert, scamna & postes & strata viarum
 Templaque mortifero circumsparsisse liquore.
 O utinam sit vana fides! tamen omnia vincens
 Certus adest horror, præfertur mortis imago;
 Nostraque jam secum defert armenta, relectæ
 Labuntur pecudes, prona cervice iuvenus
 Emoritur, vulgusque una procumbit equorum.
 Ipsa etiam coeli facies inimica minatur
 Hinc trabe purpurea, flammis hinc picta figuras
 Ostentat visu horribiles. fervoribus aër
 Turbidus, extemplo gelidis perfunditur auris,
 Quas iterum tepidi commiscet flatibus Austri.
 Flectamus precibus conceptas Numinis iras,
 Solvamus meritas primum, Ferraria, grates,
 Incolumes. hæc una satis nos dextra tuetur.
 Ingressum hospitibus negat interclusa malignis
 Semita nequicquam: rigido custode repulsi
 Abscedant portis, extrema nocentibus addas
 Supplicia, expellas clathratis moenibus hostem,
 Externas merces subjectis ignibus usque
 Expurges, rara fument sartagine chartæ:

Nequicquam immoreris curis, vigilasque, potentis
 Ni manus ipsa Dei tecum custodiat urbem.
 Funde proces ergo Divis, mala crimina pelle
 Cum gemitu, meliorque redi, sanctumque piamen
 Perficiens, sacrae Cereris conviva recumbe:
 Forsan & hæc superas flectent moderamina mentes,
 Et meritis, Urbane, tuis, gratissime caelo,
 Pacatum terris Numen, te præside, parcet.
 Quod si certa manet nostræ sententia cædis,
 Nil moror; hinc animi, terrena labe redempti,
 Et puri sceleris, repetant data regna beatis.
 Grata & fera venit, caelos quaecumque aperit, mors.

XIII.

DE AQVA IN LAPIDEM VERSA.

Vnda terit lapidem, nigido quo carcere fertur,
 Mollior ut spatio liberiore fluat.
 Iam parat effugium, nocuo jam gurgite lambens
 Sese sum properat rumpere rursus iter.
 Nobile servitium docilis mox ferre per urbem
 Subsicens alveo se premit ipsa suo.
 Quid non longa dies alienis moribus implet!
 Aut quis naturæ vultus in orbe manet!
 Marmor it in riguas, attritu mobile, lymphas;
 Statque rigens marmor, quæ modo lympba fuit.
 Ne mirere, hominum lachrymis si dura liquecunt
 Pectora, & à lachrymis jam resoluta rigent.

XIV. IN